

2. Лапчак І. Становлення лісового права та відповідного законодавства України: історичний аспект// Право України. – 2006. - №9. – с.130
3. Лісовий кодекс України//ВВР України. - 1994. - №17. – с.99
4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 26.06.1991.//ВВР України. – 1991, №41. – с.547
5. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007р. №733// Офіційний вісник України. – 2007. - №37. – с.1483
6. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007р. №761// Офіційний вісник України. – 2007. - №39. – с.1550

УДК 340.5

Грубінко А. В.

к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЮФ
ТНЕУ

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

З точки зору сучасної політичної ситуації в нашій державі й тих цілей, які прагне досягнути Україна, особливо актуально постає питання про забезпечення взаємодії держави з громадянами, наближення держави до її громадян та підвищення рівня довіри останніх до своєї держави. Фундаментом для цього є надання громадянам можливості отримати повну і достовірну інформацію про діяльність органів влади усіх рівнів. Однак ми не зможемо повноцінно усвідомити механізм забезпечення гарантування права на доступ до публічної інформації, не простеживши розвиток даного процесу на міжнародному рівні, в країнах з усталеною демократією.

Право на інформацію в контексті його забезпечення та гарантування у своєму розвитку пройшло ряд етапів. Першими кроками у цьому напрямку було зародження права на свободу слова і друку, перші законодавчі спроби закріплення цього права ще у другій половині XVIII ст. у Швеції, Франції, Польщі, штатах Вірджинії і Массачусетс (майбутні штати США) [3, 12]. Положення про обов'язок органів державної влади інформувати громадян про свою діяльність знаходимо в Конституціях Франції 1795 і 1799 років.

Незабаром чимало країн пішли шляхом їх наслідування, проголошуючи свободу друку і публічність засідань парламентів. Прикладом може слугувати ст. 84 Конституції Норвегії 1814 р., де передбачалось, що парламентські дебати мають публікуватися в пресі, за винятком випадків, коли парламент більшістю голосів ухвалить рішення про заборону публікації цих відомостей. Аналогічні положення були зафіксовані у Конституціях Бельгії 1831 р., Нідерландів 1848 р., Пруссії 1850 р., Португалії 1826 р., Швейцарії 1848 р. [3, 13].

Наступною подією, що відіграла вагому роль для визнання на міжнародному рівні права на доступ до інформації, стало проголошення на

першій сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1946 р. свободи інформації як фундаментального права людини, критерієм усіх свобод, захисту яких Об'єднані Нації себе присвятили, та подальше закріплення права на свободу інформації у Загальній декларації прав людини 1948 року і Міжнародному пакті про громадські і політичні права 1966 року. Однак зазначимо, що хоча ці фундаментальні акти і закріплювали таке право, його суть тут розумілась лише як можливість отримувати інформацію із загальнодоступних джерел.

З новою силою питання дотримання права на доступ до публічної інформації постало у другій половині ХХ ст, коли вектор проблеми змістився із вищезазначеної «свободи інформації» в напрямі необхідності зобов'язання держави гарантувати і забезпечити реальний доступ до інформації, розпорядником якої вона є. Першим рішучим кроком у цьому напрямі став колоквиум Ради Європи на тему «Свобода інформації – обов'язок державних органів забезпечувати доступ до інформації», що відбувся у вересні 1976 р. у Гаазі [4]. Підсумком цього обговорення стала Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи № 854 від 1979 р. «Про доступ громадськості до державної документації та свободу інформації». На продовження даного документу у 1981 р. прийнята Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (81)19 «Про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів». Таким чином, було встановлено базові принципи доступу до інформації державних органів, якими мають керуватися держави-члени у своєму законодавстві і практиці [5].

У багатьох державах на національному рівні відбулося впровадження законодавства про доступ до публічної інформації. Зокрема, у 1966 р. Конгрес США ухвалив закон «Про свободу інформації». За ними слідували Норвегія і Данія. У 1982 і 1983 роках це право було забезпечено в Австралії і Канаді відповідно, у 1987 році – в Австрії [1]. Оскільки кожна людина має право жити в такому довкіллі, яке було б безпечним для її життя і здоров'я, ООН у 1998 р. прийняла Орхуську Конвенцію «Про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля». Ця конвенція не лише зобов'язала країн-учасниць забезпечити відповідний доступ до інформації. Її прийняття зумовило вплив і на інші країни, які до того не приймали законів щодо даного права. Остаточним визнанням права на доступ до публічної інформації на міжнародному рівні стало ухвалення у 2008 р. Конвенції Ради Європи «Про доступ до офіційних документів». Уже понад 90 країн світу визнали на нормативному рівні і впроваджують на практиці право на доступ до публічної інформації шляхом закріплення його в своїх Конституціях або створюючи спеціальні закони.

Щодо України, то рішучим кроком нашої держави на шляху виконання ряду міжнародно-правових зобов'язань та забезпечення своїм громадянам можливості доступу до інформації, яка стосується суспільно важливих питань, діяльності органів влади і місцевого самоврядування, стало прийняття 13 січня 2011 р. Верховною Радою України Закону України «Про доступ до публічної інформації». Його метою є забезпечення прозорості і відкритості суб'єктів владних повноважень, створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації. Вихідним положенням закону є розкриття змісту самого поняття «публічної інформації» як такої, що відображена і задокументована будь-якими засобами на будь-яких носіях інформація, була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами

владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим законом [2]. Револьюційною стала закріплена законом норма щодо обов'язкового оприлюднення інформації на веб-сайтах.

Попри це найвищим гарантом цього, як і всіх прав і свобод людини та громадянина, є Конституція України, що закріплює право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію, право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, обов'язковість доведення до відома населення законів та інших нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян. Це дає підстави стверджувати, що право на доступ до інформації є елементом правового статусу особи. Поряд з Конституцією України це питання регулюється також рядом інших законів і підзаконних нормативно-правових актів: Законами України «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про звернення громадян» і цілим рядом підзаконних актів.

Поряд з теоретичним аспектом, доцільно висвітлити і конкретні факти, спрямовані на реалізацію положень закону «Про доступ до публічної інформації». Наприклад, з метою забезпечення реалізації права кожного на доступ до публічної інформації, розпорядником якої є Київська міська державна адміністрація, в структурі її апарату створено управління інформаційного забезпечення і доступу до публічної інформації. Співробітники цього структурного підрозділу щодня приймають та опрацьовують десятки запитів на публічну інформацію, які надходять до Київської міської державної адміністрації. Лише за лютий 2014 року надійшло 112 запитів на отримання публічної інформації. Що ж до відповідей, то, відповідно до Порядку складання, подання, опрацювання запитів на інформацію, що надходять до КМДА і надання відповідей на них вона надається у спосіб, обраний запитувачем протягом п'яти робочих днів від дня надходження запиту до відповідного розпорядника інформації, в окремих випадках – 48 годин.

В Апараті Ради національної безпеки і оборони України теж створено спеціальний підрозділ – Відділ забезпечення доступу до публічної інформації, що реалізовуватиме права громадян на доступ до публічної інформації Апарату РНБО України. Не стоїть осторонь і судова гілка влади, про що прямо свідчить, зокрема, Положення про порядок організації доступу до публічної інформації, що знаходиться у володінні Шевченківського районного суду м. Києва та аналогічні нормативно-правові акти інших судів.

Отже, зазначене дозволяє стверджувати, що норми, закріплені в законодавстві України реально втілюються в життя, закладаючи першооснови того фундаменту, на якому і повинна зводитись демократична держава. Як зазначав У. Черчилль: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». Однак, для нас – громадян – у цьому аспекті важливо не володіти світом, а хоча б мати реальну можливість знати про те, що відбувається у світі, у нашій державі та громаді. Рушійною силою в побудові правової держави є її народ, а тому забезпечення довіри громадян до держави шляхом можливості мати доступ до інформації з усіх важливих для них питань – це той принцип, який повинен бути покладений в основу діяльності усіх органів державної влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Войниканис Е.А., Якушев М.В. О свободе информации: Закон США. Информация. Собственность. Интернет: Традиция и новеллы в современном праве / Е.А. Войниканис, М.В. Якушев. – М.: Волтерс, 2014. – С. 146–164.
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
3. Науково-практичний коментар до закону України «Про доступ до публічної інформації»: [наук. вид.] / Р. Головенко, Д. Котляр, О. Нестеренко, Т. Шевченко; заг. ред. Д. Котляр. – К.: [б.в.], 2012. – 336 с.
4. Про доступ до інформації, що перебуває в розпорядженні державних органів: Рек. № R (81) 19 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи // Доступ до інформації та електронне урядування / авт.-упоряд. М.С. Демкова, М.В. Фігель. – К.: Факт, 2004. – С. 189-190.
5. Рекомендація Ради Європи № R (81) 19 про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів від 25 листопада 1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://access-info.org.ua/rekomendatsija_r_81_19_pro_dostup_do_informatsiji_scho_znahoditsja_u_rozporjadzhenni_derzhavnih_organiv_

УДК 347.772.3

Дюкарєва К. Ю.

аспірантка кафедри інтелектуальної власності, інформаційного
так корпоративного права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Науковий керівник: доктор юридичних
наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного так корпоративного права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.,
Яворська Олександра Степанівна

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ НАУКИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Твір науки є одним з об'єктів права інтелектуальної власності, виходячи зі змісту Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів [1], ст. 443 ЦК України [2], ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [3].

Відповідно до ч. 3 ст. 8 Закону «Про авторське право і суміжні права», ч. 3 ст. 433 ЦК України правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі. У Постанові Пленуму ВГС України від 17 жовтня 2012 року «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» [4] зазначено, що правовій охороні як об'єкт авторського права підлягає твір, виражений в об'єктивній формі, а не його зміст.